

סקרצו מתוך השביעיה לקלרינט במי במול מז'ור, אופוס 20 לכינור, ויולה, צ'לו,
קונטרבאס, קרן, בסון
מאת לודוויג ואן בטהובן (1770-1827)

על המלחין

בטהובן נולד לאב מוסיקאי. בילדותו למד לנגן במספר כלי נגינה: פסנתר, צ'מבלו ועוגב (שהם כלי מקלדת), כינור וויולה (שהם כלי קשת), והתפרסם כפסנתרן מחונן ומבריק.

בגיל עשרים ושמונה החלו הסימנים הראשונים של חירשותו, ומאז החל לאבד את כושר השמיעה שלו, תוך מאבק קשה עם עצמו. בהדרגה נאלץ לוותר על הנגינה והקדיש את עצמו יותר ויותר להלחנה.

בטהובן זכה להערכת בני דורו, הוא נחשב- כמו מוצרט והיידן- לאחד מעמודי התווך של הסגנון הקלאסי, אך יצירותיו האחרונות כבר מבשרות את הסגנון הרומנטי החדש.

בהיותו בן 19 פרצה המהפכה הצרפתית. המאורע ההיסטורי הגדול וקרבתו הגיאוגרפית לגרמניה, השפיעו על אישיותו ויצירתו.

בטהובן היה צעיר מרדני ורגיש, ועצמאי. כל אלה הביאו אותו לאימוץ נלהב של תכנית המהפכה: רעיונות החופש, השוויון והאחוה, ואל האידיאל של האדם האדון לגורלו.

על היצירה

השביעיה הוברה בשנת 1800, תקופת יצירתו המוקדמת של בטהובן. היא משמשת מעין נזר של המוסיקה הקאמרית:

בפעם האחרונה מופיעים בה כלי הנשיפה במגרת של יצירות קאמריות

בפעם האחרונה נכתבת יצירתו בריח קלילה ומשעשעת, על פי הסגנון הקלאסי הגאלנטי (הרוקונו)

בפעם האחרונה נכתבת יצירה קאמרית לצרכי הטרקלין של החצר

השביעיה הזאת נתחבבה על בני דורו של בטהובן ועל הדורות הבאים בשל ריבוי המצלולים הססגוניים, בשל נושאים הרעננים ובשל יסוד הגיוון המובהק בין פרקיה.

בטהובן עצמו עיבד את היצירה לשישייה ובעקבותיו יצאו לאור קרוב לשלושים עיבודים עליה או על פרקים מתוכה.

הסקרצו

. מבנה תלת- חלקי : סקרצו-טריו-סקרצו

כל חלק כולל שתי חטיבות שונות לפי הסדר הבא:

סקרצו	טריו	סקרצו
א-ב (ללא חזרות פנימיות)א	גג-ד-ג' ד ג'	א (פותח-סגור) ב מעבר א' ב א' קודה

זכונות בולטות

הסקרצו:

1. נושא "הצייד" (הכולל משפט פותח וסוגר)

זחילתו ב:

. אקדם לאקורד מזורי בקפיצות בירידה

. צלילי הקרן בסטקטו

. אופי תרועתי, ערני ו"מחוספס" מעט

המשכו ב:

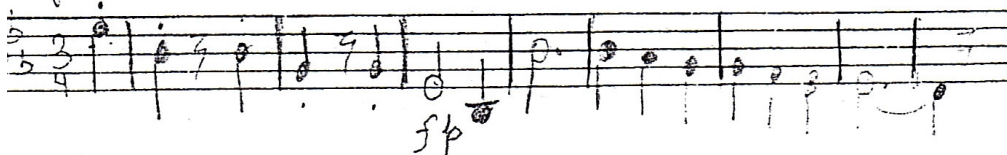
"התנפצות" קפיצת האוקטבה בכינור

וכיומו ב:

. תנועה סקונדאלית יורדת

. לגטו

Allegro molto e vivace

נושא "הצייד" חוזר במשפט "סוגר"

2. נושא "המענים", נפתח ב:

. דו-שיח בין הכינור וכלי הנשיפה מעץ

. סטקטו על זוגות מרווחים (קוורטה יורדת וסקונדה יורדת)

זמשכו ב:

מהלכי אוקטבות בירידה

קרשנדו וספורצנדו

טוטי עשיר עם פיגורה סולמית יורדת בכינור

אופי של "תכונה והתרוצצות"

יסיומו ב:

מוטיב מעבר סקונדאלי יורד

בסטקטו

בג'סטה של "פרידה" מותחת על "קצות האצבעות"

ההופעה החוזרת של הטיבת נושא "הצייד" מקוצרת; היא מלווה בקישוטיות עשירה של הכינור

הטריו

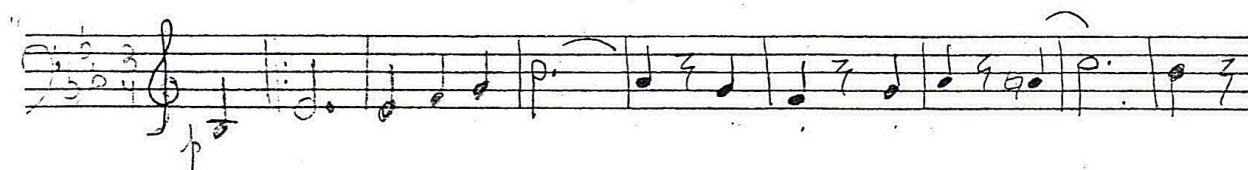
הטריו במרקמו האוורירי, מתאפיין בנושאים שירתיים המבוצעים על ידי הצ'לו ברגיסטר גבוה, לרוב

במהלכי סקונדות, בתנועה ריקודית דואה ובלגטו.

הבסון והקונטרבס מלווים את הצ'לו בתנועה מנוגדת, בפעימות מודגשות וכהות. שאר הכלים ממלאים את

המרקם השקוף.

הנושא הראשון מתאפיין בתנועה גלית (עולה ויורדת). בעוצמה שקטה ובאופי נינוח וזורם

הנושא השני נפתח בתנועה שווהה וסביבה תכונה הצוברת בהדרגה עומק ותנופה

הצעות לפעילויות:

בסקרצו

1. זיהוי מוטיב "הצייד", בירידה ובעלייה (על יסוד פרוק והרכבת צלילי הספטאקורד של מי במול מז'ור) המושמעים על ידי המורה בנגינה, תוך ליווי תנועות היד המחקות את הפקת התרועות
2. זיהוי מוטיב "הצייד" ביצירה בתנועת יד המתארת את הכיווניות
3. האזנה לחלקו הראשון של הסקרצו (א) בתנועה במרחב, תוך דגש על תאור מוטיב "הצייד"
4. האזנה לחלקו הראשון של הסקרצו תוך התייחסות אל המשפט הפותח ואל המשפט הסוגר
5. תאור נושא "המענים" בג'סוטה של דו-שיח בין בני זוג, והשלמתו בתנועת ידיים צוברת רוחב ותנופה פנימה

טריו

6. האזנה בישיבה תוך מעקב אחר הנושא הראשון המנוגן בצ'לו והבחנה ב"מנוחות"
7. האזנה לחלקו הראשון של הטריו בהליכה במרחב תוך התייחסות ל"מנוחות".
8. חלוקת תפקידים בין בני זוג סביב שני הרבדים העיקריים של הנושא השני:
 - תנועת יד המתארת את הקו הסולמי היורד בבס בפעימות מודגשות
 - הליכה במרחב על פי הנושא השני של הצ'לו בלגטו